

Ókartografísk staðarnøvn og kartografisering

“Uncartographic place-names” and “cartographisation”

Eivind Weyhe

Lauritsargøta 10, FO-100 Tórshavn. Email: eivindw@setur.fo

Úrtak

Greinarhøvundurin setur sær fyri at kanna hvørjar mannagongdirnar eru hjá Generalstabinum tá ið hann velur nøvn út til á seta á froyakortini í mátinum 1:20.000, sum komu í 1901, og hvørjar broytingar verða gjørdar í nøvnunum, so tey fáa ein form ið er hildin at vera hóskandi at seta á kortini. Í tí sambandi verður roynt at varpa ljós á hugtøkini “ókartografísk staðarnøvn” og “kartografisering av staðarnøvnunum”. Tann vanligasta atferð sæst vera tann at í staðin fyri at hava nøvn sum eru fleirorðaheildir, verður roynt at gera samansetingar, t.d. *Áin í Dal* > *Dalá*, *Áin Svarta* > *Svartá*, ella at strika hjáorð og fyrisetingar og velja hvørfalsform, t.d. *Uppi í Botni* > *Botnur*. Víst verður á at í seinri kortútágánum er ofta farið aftur til navnaformar sum tá vórðu vrakadír. Eisini verður nomið við fyrisetingarnøvn í staðarnavnauppskriftum og staðarnavna-gransking.

Abstract

The author’s aim is to investigate the considerations that swayed the Danish ordnance survey in its choice of names to be used on the 1:20,000 scale maps of the Faroes that appeared in 1901 – and to examine what changes were made to the names to give them a form felt to be best suited to the maps. In connection with this an attempt is made to elucidate the two concepts “uncartographic place-names” and “cartographisation of place-names”. It is clear enough that the most usual procedures back in 1901 were (a) to reject names that consist of several words (i.e. form a phrase) and to replace them with compounds, e.g., *Áin í Dal* ‘Stream-the in Valley [i.e., The Stream in the Valley]’ > *Dalá* ‘Valley Stream’, *Áin Svarta* ‘Stream-the Black [i.e., The Black Stream]’ > *Svartá* ‘Black Stream’, and (b) to remove adverbs and prepositions and use a nominative form instead, e.g., *Uppi í Botni* ‘Up in Valley’ > *Botnur* ‘Valley’. Attention is drawn to the fact that names which were once rejected often make a reappearance in later maps. There is also brief discussion of names with prepositions that appear in place-name records and feature in place-name research.

Inngangur: kartografi (kortfrøði) mótvegis onomastikki (navnafrøði)

Orðini í yvirskriftini til greinina munnu tykjast teimum flestu fremmand. Sjálvur eri eg eisini bara komin fram á tey í navnaviðgerðini hjá Generalstabinum tá ið hann arbeiðdi við at kortleggja Føroyar í 1890-unum og geva tey fyrstu máliborðsbløðini út. Endamálið við hesi grein er at varpa ljós á hvat teir meina við at summi staðarnøvn eru ókartografisk, og hvat teir gera við hesi nøvn.

Sætt úr einum kartografiskum sjónarhorni eru staðarnøvn mest sum til fortreð, við tað at tey taka pláss frá teimum kartografisku symbolunum, tey koma í trol so at siga. Tað kartografiska idealið skuldi tí verið eitt kort við ongum nøvnum, men tað hevði minkað um nyttuna sædda við brúkaaraeygum. Hinvegin kundi navnafrøðin helst hugsað sær at fingið so nógv nøvn við sum gjørligt, men tá kundi kortið skjótt gjørst so yvirbroderað við nøvnum at tað spilti ta kartografisku myndina. Tí gerst neyðugt við onkrum slag av neyðsemju millum kort við ongum nøvnum og eitt kort sum er ovbyrjað við nøvnum.

Innsavning og navnaviðgerð

Árini 1895-1899 máldi tann topografiska deildin hjá teirri donsku herstjórnini (Generalstabinum) Føroyar upp og teknaði tey sonevndu máliborðsbløðini í mátinum 1: 20.000, sum komu út í 1901 í 75 kortbløðum. Landið alt varð býtt upp í 154 sekti-ónir, sum vórðu uppmáldar hvør fyri seg, og hvør sekti-ónin bleiv teknað á eitt kort fyri seg. Hann ið stóð fyri uppmátingini av sekti-ónini, verður í tí skrivliga tilfarinum frá arbeiðinum nevndur “Maaler”, t.e. upp-

mátari. Hann skuldi eisini fáa staðarnøvn til vega at seta á kortið, og tey hevur hann sjálvandi fingið frá fólki á staðnum. Í fyrstu syftu vórðu nøvnini ikki sett beinleiðis á tað teknaða kortið, men tey nøvn ið hoyrdu til eina sekti-ón, blivu sett upp í einum lista úti á kortbreddanum og merkt við bókstøvum ella tølum, og stavimir og tøluni blivu so sett á kortið har viðkomandi stað var.

Ein stórir vansi var at uppmátararnir vóru danskir menn við lítlum kunnleika um føroyskt mál. Oftast royna teir tí við donskum bókstøvum, og so frægt sum teir duga, at endurgeva úttaluna av nøvnum so sum teir hoyra tey søgd av fólki á staðnum. Stavseting og bending eru tí ofta sum harragud veit. Men herstjórnin hevði eitt navnakantór sum hevði til uppgávu at viðgera navnatilfarið og geva nøvnum tann form ið tey skuldu hava á teimum prentaðu kortunum, og her var ov mikið at taka atlit til. Leiðari á navnakantórinum var K. Rimestad kapteynur (stytt KR), og listarnir frá hansara navnaviðgerð eru til skjals, so væl liggur fyri at eygleiða hvørjar tankar hann ger sær um hvørt navnið, og hvørja niðurstøðu hann kemur fram til í hvørjum føri. Hann normaliserar nøvnini til stavsetingina hjá Hammershaimb, hann velur og vrakar, strikar summi nøvn út (við skiftandi grundgevingum, viðhvørt tó uttan at grundgeva fyri tí) og broytir formin á summum, og kemur á henda hátt fram til teir navnaformar ið komu at standa á kortunum tá ið tey sóu dagsins ljós í 1901. Ofta eru hesir navnaformar vorðnir standandi mest sum óbroyttir í seinri kortútgávu.

Tann vanligasta grundgevingin hjá KR fyrir at strika nøvn er plásstrot, men tað

spælir eisini inn hvussu stórt ella týðandi staðið er. Vanligar viðmerkingar hjá honum eru “Plads mangler” og “Ubetydelig”, onkuntíð sigur hann: “Navnet for stort og Stedet for lille”.

Í tilfarinum frá navnaviðgerðini finst eitt skjal, nevnt “Om Behandlingen af færøiske Stednavne” og dagfest 1. mars 1897, har Rimestad leggur fram eina arbeiðsætlan, og har hann serliga umrøður tvímælistrupulleikan (sí Weyhe, 2007b). Uppgávan hjá viðgeraranum sigur hann verður at hann “for hvert Navn søger, ud fra Maalerens fonetiske Gjengivelse, at konstruere navnet saaledes, som det maa antages at bogstaveres efter færøisk Skrivebrug. [...] Det vil da for de fleste Navnes vedkommende lykkes ham at komme til et plausibelt Resultat, idet han bør udelade Navne, der have en aldeles ukartografisk Form.” (Sum dómir um slík nevnir hann “Uttar-í-stovu garður heimi á garði” og “Nýjagerði Jóhan Eiriks, úti á bø”, sum hann hevur funnið í Taxatiónsprotokollini).

Her brúkar Rimestad orðið *ukartografisk*, og í viðmerkingum sínum í áðurnevndu navnaviðgerð brúkar hann nakrar ferðir hetta lýsingarorðið um summi av nøvnunum sum uppmátararnir hava skrivað upp í Føroyum. Tað má so merkja at nøvnini hava ein form ið ikki egnar seg at seta á kort, tey eru ikki kortbær, kundu vit kanska sagt. Tí er neyðugt hjá honum at “kartografisere” hesi nøvn, sum má merkja at gera tey kortbær.

Listarnir ið eru kannaðir, eru frá teirri seinastu og endaligu navnaviðgerðini, sum sær út til at hava verið gjørd 1899-1901. Árini beint frammanundan vóru onnur

uppskot gjørd, sum tó vóru slept aftur. Meginreglurnar fyri ta endaligu navnaviðgerðina vórðu góðkendar 31.12.1898 (sí Weyhe, 2007b), og í listunum síggjast einstakar viðmerkingar hjá KR at vera dagfestar 5.3.1900, nov. 1900, 21.3.1901 og 20.4.01.

Gjøgnumgongd og kanning av tilfarinum

Grundin undir hesi grein eru kort og nøvn hjá uppmátarum og navnalistar frá viðgerðini hjá navnaskrivstovuni hjá Generalstabinum. Í fyrstu syftu eru vald øll tey dómir sum KR við egnum orðum sigur vera ókartografisk, ella sum hann sigur seg hava kartografiserað. Vit skulu hyggja at hvønn form hesi “ókartografisku” nøvn hava, og hvat hann ger tá ið hann “kartografiserar” tey (tey bæði dómir hann nevnir, geva longu eina ábending um at hann meinar við long nøvn við kompleksum bygnaði). Hann kann málbera seg eitt sindur ymiskt, t.d. “Navnet ukartografisk”, “Formen / Navnet kartografiseret” (viðhvørt við uppiskoytinum “af KR”) ella bara stutt og greitt “kartografiseret (af KR)” ella “jeg har tilladt mig at “kartografisere” Navnet” ella “Formen er her gjort lidt mere kartografisk”. Einaferð sigur hann um tvey nøvn at tey eru báði “ukartografiske” og “ukartografisable” – tað skuldi so merkt at har er einki at gera). Men tær somu broytingar hann ger tá ið hann kartografiserar, síggja vit hann tó eisini gera í øðrum førum, men uttan at siga bart út at hann kartografiserar, ella at viðkomandi navn er ókartografiskt. Tað má tí haldast at vera undirskilt. Tí verða fleiri slík dómir tikin við í tí tilfarinum sum er

valt sum grundarlag undir hesi grein. Tó eru verri enn so øll dómir tikin við, men kortini nakað ríviligt, so tey kunnu vera við til at kasta ljós á arbeiðsgongdina. Hetta útvalda tilfar er prentað í endanum á greinini undir yvirskriftini “Navnatilfar við viðmerkingum”.

Broytingar

Hvørjar eru so broytingarnar sum gjørdar verða? Í 37 førum sigur KR bart út um eitt navn at tað er ókartografiskt, ella at hann hevur kartografiserað tað. Hetta eru í flestum førum (28 av 37) nøvn av slagnum navnorð + fyrisetingarheild (t.d. *Áin í Dal*), 8 eru av slagnum hjáorð + fyriseting + navnorð (t.d. *Uppi í Dal*), og 1 er ein fyrisetingarheild (*Á Hamri*). 11 av teimum 37 nøvnunum komu ikki við á tað endaliga kortið, við ymsum grundgevingum, eitt nú kann staðið hava lítlan týðning (“ubetydelig”), ella at navnið er ov langt til eitt so lítið stað (“for ukartografisk og for langt for de smaa Søer” verður eitt nú sagt um *Vøtnini á Bug*), summi eru báði “ubetydelig” og “ukartografisk”, og uppafur onnur eru ikki verulig nøvn, t.d. *Uppi á Fossum* (“Ukartogr., Ej Navn”), og *Uppi í Dali* verður kallað “ukartografisk Fællesnavn”. Um summi onnur nøvn enn tey ið hann sigur vera ókartografisk, kann hann t.d. málbera seg soleiðis: “Navnet uheldigt” (*Gjógvin í Líð*), “uhandeligt” (*til Gjovinar*), “Ej Stednavn” (*Uppi á Aunum*).

Tey nøvn ið verða søgd at vera ókartografisk, men tó sleppa við, verða vanligar umgjørd. Einasta navnið ið beinleiðis verður nevnt ókartografiskt, men kortini sleppur við ókartografiserað (“Optages

skjønnt ukartografisk”), er *Tangin við Áanadalsbarm*, har víst verður til kortið hjá Born frá 1795. Tey av hesum nøvnum ið hava navnorð + fyrisetingarheild, verða broytt til samansetingar (um enn tey ikki altíð verða skrivaði saman). Dømini eru:

Áin á Dal > *Dalá*

Áin í Bráðanshelli > *Bráðanshelli Á*

Áin á Kloggil > *Kloggils Á*

Áin á Stevn > *Stevná*

Áin í Dal > *Dalá*

Áin í Nesi > *Nessá*

Drangurin í Middagsskarði >

Middagsskarðs Drangur

Flesin á Hjallabóli > *Hjallabóls Fles*

Fossin á Áarstíg > *Áarstíggja Fossur*

Gilið á Fuglabrekku > *Fuglabrekku Gil*

Gjógvin á Kjølunum > *Kjølgyg*

Gjógvin inni við Støður > *Støduggyg*

Gjógvin í Geituskor > *Geitaskora Gjógv*

Gjógvin í Handaragarði >

Handaragarðs Gjógv

Gjógvin í Høvda > *Høvdaggyg*

Gjógvin í Skálanum > *Skálaggyg*

Hellan undir Skarðbyrgi > *Skarðbyrgis*

Hella

Skarðið á Stakkinum > *Staksskarð*

Urðin á Steininum > *Steinsurð*

Tangin á Skor > *Skoratangi*

Tangin í Nesi > *Nesstangi*

Tjarnirnar á Vatnaskarði > *Vatnaskarðs*

Tjarnir

Vatnið í Tindalið > *Tindaliðar Vatn*

Somu ella líknandi broyting sum hesar ger hann í fleiri øðrum nøvnum, báði nøvnum sum komu á kortið, t.d. *Vatnið í Vatnsdal* > *Vatnsdals Vatn*, *Gjógvin á Ritudal* > *Ritudals Gjógv*, og nøvnum sum hann ikki

tók við á kortið, t.d. *Gjógvinn í Miðardalstindi* > *Miðardalsgjógv*.

Tó at vit í mongum førum síggja at nøvnini verða broytt, so sum tey nevndu døminu vísa, so skal tað ikki skiljast so at hetta er nakað sum verður gjøgnumført. Vit síggja hópinn av dømum um at nøvn sleppa at standa óbroytt tó at tey eftir øllum at døma skuldu verið ókartografisk, tí á kortið komu nøvn sum t.d. *Heyggjur á Bergi*, *Tjørnin á Fjalli*, *Túgvann á Reynsenda*, *Túgvann í Rust* o.fl.

Sum nevnt, vóru nøkur av teimum ókartografisku nøvnunum av slagnum hjáorð + fyrisetingsarheild ella bara fyrisetingsarheild. Fleiri av hesum nøvnum stríkar KR, t.d. *Uppi í Dali*, *Úti undir Skor*, *Uppi á Fossum*, *Uppi á Skor*, *Úti í Tanga / Syd a Holm*, men varðveitir hann tey, broytir hann ofta til navnorð í hvørfalli: *Uppi í Heiðunum* > *Heiðarnar*, *Á Hamri* > *Hamar*. Í nógvum øðrum nøvnum enn teimum ið hann beinleiðis sigur vera ókartografisk, ger hann somu broyting, t.d. *Suður í Byrgi* > *Byrgið*. At KR ikki dámar fyrisetingar í nøvnum, kemur týðiliga fram í viðmerking til navnið *Á Fjørð* í Vestmanna: “Formen er kjedelig med sin Præposition” (hann kendi seg kortini noyddan at taka tað við). Navnið *Á Hamri* varð beinleiðis sagt at vera ókartografiskt, og í eini rúgvu av nøvnum á býlingum, har fyriseting vanlig er roknað sum fastur partur av navninum (sbr. t.d. Matras, 1932: 14), verður fyrisetingin stríkað, t.d.:

Í Skálum > *Skálar*
Í Giljum > *Giljar*
Á Hólum > *Hólar*
Á Hamri > *Hamar*

Undir Hamri > *Hamar*
Við Toftir > *Toftir*
Á Heyggi > *Heygur*
Í Bøkkum > *Bakkar*
Undir Homrum > *Hamrar*
Í Horni > *Hornið*
Á Teigum > *Teigar*
Í Trøðum > *Traðir*
 o.s.fr.,

men í øðrum førum sleppur fyrisetingin at verða standandi, t.d. *Á Brúgv*, *Í Eystrum*, *Í Hørg*, *Við Garð*, *Við Krógv*, *Við Neyst*. Hann varðveitir eisini *Inni í Bugi* (*Inni í Bog*).

Heilt vanlig í Føroyum eru staðarnøvn við eftirsettum lýsingarorði, t.d. *Áin Svarta*. Hetta navn, sum kemur ofta fyri í tilfarinum, verður uttan undantak broytt til *Svartá*, somuleiðis *Áin Stóra* til *Stórá*. Men sjálvt um *Áin Svarta* og *Áin Stóra* verða broytt til tey samansettu nøvnini *Svartá* og *Stórá*, so verða onnur varðveitt við eftirsettum lýsingarorði, so sum *Gjógvinn Stóra* og *Gjógvinn Líttla*. Í einum føri fer KR enntá hin vegin og broytir samansetingina *Vívdakelda* til *Keldan vívda*, tí hann kennir henda formin aðrastaðni úr landinum (“flere Analogier”).

Vit síggja at fremsti “meinbogin” við teimum ókartografisku nøvnunum er at tey eru syntagmir (fleirorðaheildir), og at kartografiseringin gongur út uppá at stytta tey, fyrst og fremst við at gera samansettingar burtur úr teimum ella at velja ein hvørfalsform sum navn. Í navnatilfarinum síggja vit eina rúgvu av dømum um at hesar somu broytingar eisini verða gjørdar í nøvnum sum ikki beint fram verða søgd at vera ókartografisk, men har vit tí mugu

rokna við at hetta er tann undirskilta orsökkin.

Ein grundgevingin fyri at strika ella broyta eitt navn er í fleiri førum at navnið er ov langt, og tað er júst tað sum gjørt verður í teimum júst nevndu broytingum við at gera samansetingar og at velja hvørfalsformar. Men vit síggja eisini aðrar mátar at styttja nøvn.

Ein atferð ið ofta sæst, er at sláa tvey nøvn saman í eitt, tí tá fylla tey minni. Hetta síggja vit í reciprokerandi nøvnum, t.e. nøvnum sum hoyra saman, men eru skild hvørt frá øðrum við lýsingarorðum ella øðrum orðum, t.d. tá ið *Niðari Skriðustattur* og *Ovari Skriðustattur* verða slignir saman í fleirtalsformin *Skriðustattir*, *Uttara Hálsskarð* og *Vestara Hálsskarð* sligin saman í fleirtalsformin *Hálsskarð*, *Líttatippi* og *Stóratippi* sligin saman í eintalsformin *Tippið*, *Høgiklovningur* og *Fámjinsklovningur* slignir saman í *Klovningar* (og navnið sett mitt ímillum), *Heimari Vatnsøyrarheygur* og *Innari Vatnsøyrarheygur* slignir saman í *Vatnsøyrarheygar*, *Vestari Grótheyggjur* og *Uttari Grótheyggjur* slignir saman í *Grótheyggjar*.

Ein onnur atferð tá ið okkurt navnið er hildið at vera í longra lagi, kanska í mun til týdningin hjá staðnum, kann vera at strika høvuðsliðið og seta eitt navn í ávísingarliðinum sum navn í staðin. Hetta sæst tá ið *Tjørnin á Fagradal* verður strikað og *Fagridalur* settur á kortið í staðin, og tá ið *Oddarnir* kemur í staðin fyri *Gjógvin á Oddum* og *Mýrarnar* í staðin fyri *Vøtnini uppi á Mýrunum*. Um *Tjørnina á Fagradal* og *Gjónna á Oddum* hevur hann viðmerkingina “ubetydelig”, og tað triðja er báði “temmelig ukartografisk” og

“ikke til at placere”. Í staðin fyri *Áin uttan fyri Kráarheyggj* setur KR *Kráarheygur* á kortið.

Variation: Vatnið í Tindalið ella Tindalið(ar)vatn?

Onkur kann kanska undrast á hví hesir kartografar, sum enntá vóru útlendingar, kundu loyva sær at broyta formin á so mongum føroyskum staðarnøvnum. Hevur tað ikki verið eyð so nasadjarvt av teimum? kunnu vit spyrja. Ella kann tað hugsast at hetta hevur verið ein móguleiki sum hevur ligið tøkur í málskipanini, og sum teir tí hava kunnað bygt á?

Áhugavert í hesum sambandi er navnið *Vatnið í Tindalið*, hjá Svabo í 1781-82 skrivað *Vatni uj Tindaluj* (1959: 1350). Hjá Forchhammer (1826) síggja vit tað skrivað “Tyndalevatn” og hjá J. H. Schrøter o.u. 1830 “Vatne j Tindalye (eller Tindalye Vatn)” (Weyhe, 2007a: 19). Hetta kundi bent á at móguleiki hevur verið fyri variatióin, at tað so at siga hevur verið ein móguleiki í málinum. Vit síggja eisini at Rimestad, sum annars eisini var málkønur maður, hevur ráðført seg við V. U. Hammershaimb, tí í sambandi við *Tjarnirnar á Vatnaskarði*, sum hann kartografiserar til *Vatnaskarðs Tjarnir*, sigur hann at tað er gjørt “med Bifald af Hammershaimb” (í fleiri øðrum førum er Hammershaimb eisini nevndur sum ráðgevari og leiðbeinari). Tað kundi bent á at *the grand old man* hevur blástemplað hesar broytingar, og tað kann næstan bara vera tí hann hevur hildið tað verið fría variatióin millum slíkar alternativar formar. Eisini kundu vit nevnt tað dømið har uppmátarin tykist hava fingið uppgivið *Vívdakelda* sum navn á tí staði

sum annars nevnist *Keldan Vívda*.

Á teirri nýggjastu kortútgávuni, 3. útgávu frá 1987-1998, er í flestum førum vent aftur til teir “ókartografisku” navnaformarnar sum KR vrakaði, hetta tí teir hava verið brúktir av heimildarmonnum til tey nýggju kortini. Í onkrum førum eru formar sum KR hefur kartografiserað, tó varðveittir, t.d. *Miðardalsá*, sum báði Matras (1932) og kortið frá 1994 hava, tó at formurin hjá uppmátaranum var *Áin í Miðardal*. Um slíkir eru komnir í brúk orsakað av árinum frá kortum, ella um teir veruliga hava livað alla tíðina, kann vera ilt at vita. Áhugavert er dømið *Hellan undir Skarðbyrgi*, sum KR kartografiserar til *Skarðbyrgishella*, og sum Andreassen (1988) nevnir *Skarðbergshella*, men forkláar sum ‘Hellan undir Skarðbergi’.

Nøkur orð um fyrisetingarnøvn

Sum vit síggja frammanfyri, tykist “meibogin” við teimum ókartografisku nøvnunum oftast vera tann at nøvnini innihalda eina fyrisetingarheild, annaðhvørt einsamalla ella sum part av navninum. Eg havi fyrr kallað slík nøvn *fyrisetingarnøvn* og allýst tey sum “nøvn sum eru fyrisetingarheildir, t.d. *Við Gjógv*, *Millum Gilja*, *Undir Hamri*, ella sum hava eina fyrisetingarheild sum part av navninum, t.d. *Brekkan á Fjølum* og *Støðulaðið undir Hesti*”, og rokni haruppi eisini nøvn sum *Eystan Borg*, *Fyri handan Eið* og *Fyri Innan*. Í serstöðu eru nøvn sum *Har Uppi* og *Har Niðri Suðuri*. Eisini nevni eg trupulleikan við at gera av nær talan er um veruligt fyrisetingarnavn og nær ikki (Weyhe, 2012: 334).

Í fyrisetingarnøvnum sum bara inni-

halda fyriseting og stýring, verður tað vanlig roknað sum eitt neyðugt krav at fyrisetingin er fastur partur av navninum, sbr. eitt nú Nilsson (1986: 61): “Termen prepositionsnavn innebär enkelt uttryckt och enligt vanlig uppfatning att en preposition blivit en fast del av ett namn” og Pamp (1988: 11): “Vad som vidare krävs (...) är att prepositionen har blivit en fast del i ortnamnet.” Fyrisetingarnøvn verða av og á viðgjörd ella umrødd í staðarnavnabókmentum, sí eitt nú Nilsson (1986) og Knudsen (1934), men í eini heldur nýggjari grein vil tann danski navnafrøðingurin Birgit Eggert (2013: 130) vera við at “Præpositionsnavnene har haft svære vilkår i navneforskningen.” Sum ein av trupulleikunum nevnir hon at “navnenes form som præpositionsforbindelser (er) problematisk fordi det ofte er usikkert om en præposition skal regnes med til stednavnet. Dette forhold har gjort det svært at erkende præpositionsforbindelserne som navne for såvel navnebrugere som for optegnere.” Og av tí at heimildarfólk og innsavnarar hava lyndi til ikki at rokna slík nøvn sum fullgóð ella verulig nøvn, eru nøvn av hesum slag illa umboðaði í staðarnavnasøvnum og ritgerðum (Eggert, 2013: 127). Gunnar Knudsen, sum hefur skrivað um fyrisetingarnøvn á Bornholm, vísir á at hesi nøvn sjáldan síggjast á skrift, og at heldur ikki bornholmarar sjálvir halda tað vera rætt at tey verða fest á blað tó at tey koma fyri í talaðum máli (Knudsen, 1934: 25). Eggert (2013: 125 f.) nevnir tað sum “et stort problem i forhold til indsamling af materialet at både meddelere og skrivere har haft svært ved at erkende – eller anerkende – navnetypen”.

Chr. Matras (1932: 14) sigur at føroysk bygðanøvn næstan altíð verða nevnd við fyriseting frammanundan, og sum skilst á tí hann sigur aftaná, er tað sama galdandi fyri býlinga- og húsanøvn, t.e. hetta er reglan tá ið tað kemur til bústaðarnøvn. Men sum Nilsson (1986: 139) nevnr, so verða fyrisetingarnøvn eisini brúkt í føroyskum um “icke-bebyggelsenamn”, og hann nevnr dømið *Uppi á Brekkum* frá Matras (1932: 51) og vísir til greinini “Fjallið Mikla, Áin í Dal, Millum Fjarða and Urð mans” (Matras, 1963). Men um bústaðarnøvn við fyriseting frammanfyri sigur Matras (1932: 14) eisini: “Under tiden bruges der dog en Nominativsform, som naar f. Eks. Bygden á *Húsum* kan hedde *Húsar*, og i den allernyeste Tid har Talesproget og især Skriftsproget en Tendens til at lave Nominativsformer af de fleste Bygdenavne.”

Í føroyskum staðarnavnauppskriftum er heilt vanligt at hava fyriseting við í nøvnunum, eisini hóast fyrisetingin neyvnan kann roknast sum fastur partur av navninum. Vit siggja óteljandi dømir um tvístøðuna sum uppskrivararnir eru í: Skulu teir velja form við [hjáorði +] fyriseting + stýring ella hava navnorðið einsamalt í hvørfalli? Stundum velja teir annað, stundum hitt, og ikki so sjáldan velja teir at seta báðar formar lið um lið, t.d. *Nøsin / Vesturi í Nøs* í uppskrift frá 1945, har eitt kort frá 1650 skrivur *Westerness* og Schrøter um 1830 *Nøsin* (Weyhe, 2008: 125; Johansen et al., 2012: 235 f.). Í uppskriftum hjá Hammershaimb frá 1853 sæst javnan at hann í kladduni skrivur [hjáorð +] fyriseting + stýring, men at hann í sínum reinskrivaða lista velur hvørfalsform. Til døm-

is sær tað út sum hann fyrst hevur skrivað “í Heltunun” og broytir tað til “Heltinir (í Heltunun)” (Weyhe, 2015: 15).

Á føroyakortum hava øll bygðanøvn hvørfalsform, eisini nøvn sum *Gjógv* og *Norðskáli*, vanliga uppfatað sum fyrisetingarnøvnini *Við Gjógv*, *Við Norðskála* (eldri *Norður við Skála*). Við býlinganøvnunum (tey eru bara við á kortunum 1:20.000) er tað meira vøkkult; tey hava ofta fyriseting, men verri enn so altíð.

Í Danmark nevnr Eggert (2013: 127) tann móguleikan at broyting av upprunligum fyrisetingarnøvnunum kann vera gjørd av embætismonnum og skrivarum sum okkurt slag av normalisering. Í framhaldi av tí kundu vit spurt um samansetingin *Tindalið(ar)vatn* hjá Forchhammer og Schrøter er dømi um hetta sama, og um ikki tað er henda sama trongd til normalisering sum sæst aftur hjá Generalstabinum í 1890-unum, umframt tað reint praktiska í at nøvnini verða styttri og tí rúmast betur á kortunum.

Lagt kann verða aftrat at tað hevur ikki eydnast mær at fáa uppspurt um sama atferð við kartografisering av ókartografiskum nøvnunum eisini hevur verið brúkt í kortgerð aðrastaðni, eitt nú í Danmark.¹

Navnatilfar við viðmerkingum

Í tí úrvalda tilfarinum her niðanfyri verða nøvnini nevnd í teirri raðfylgju tey koma fyri í navnaviðgerðini. Árstølini (1895-1899) vísa nær uppmátarnir hava skrivað navnið upp á staðnum: í 1895 í Suðurstreymoy og Hesti, 1896 í Nólsoy og

¹ Eg takki ónevndum fakligum ummælara fyri góð ráð.

Streymoy, 1897 í Eysturoy, Vágum, Mykinesi og Norðuroyggjum, 1898 í Norðuroyggjum og í 1899 sunnanfjørðs.

Umrøðan av hvørjum navni er skipað á tann hátt at fyrst verður navnaformurin hjá uppmátaranum nevndur (hann er endurtikin í listanum hjá navnakantórinum (KR), næstan altíð í óbroyttum líki), og víst verður hvussu Rimestad (KR) uppfatar navnið (hetta endurgevur hann við javnatekni (líkheitstekni) og í normaliseraðari rættsskriving, vanligu við lítlum), og hvat hann broytir navnið til (her í greinini víst við tekninum >), og eisini er nevnt hvørji bygd navnið er í. At navnið er útstrikað aftur í listanum, er víst við orðinum “strikað” aftan fyri navnið. Síðan koma viðmerkingar hjá KR, vanligu endurgivnar í gásareygum, og/ella mínar viðmerkingar. At enda verður víst hvønn form navnið hefur í teimum trimum kortútgávuunum: 1901 (1. útg.), 1943 (2. útg.) og 1987-1998 (3. útg.). Har hetta ikki er nevnt, er navnið ikki við í viðkomandi útgávu. Leggjast kann aftrat at KR brúkar ofta styttingar tá ið hann skrivur sínar viðmerkingar, men tær útfylli eg sum oftast uttan at gera vart við tað.

Endamálið her er ikki at tolka nøvnini. Tó verður onkuntíð komið inn á varðveitslu og møguligan uppruna til navnið.

[1895]

Vatnene a bu (Buvandene) (strikað)
(Kirkjubø)

Viðm.: “2 Søer. Opgivet til KR som “Vøtnini í bugunum” – altsaa Søerne i Bue – hvad der er for ukartografisk og for langt

for de smaa Søer.” Í 3. útg. av kortinum (1989) stendur økið niðan fyri vøtnini at eita *Á Bug* (ein stórir bugur er í lendinum), og helst hava vøtnini verið nevnd *Vøtnini á Bug*. Tó at KR strikar navnið, so síggja vit at hann í parantes setur ein “kartografiseraðan” danskan navnaform (*Buvandene*), men uttan at taka hann við á kortið. Vøtnini eru ikki nevnd í 1. og 2. útg., í 3. útg. (1989) hava tey fingið heilt annað navn (*Tjarnir millum Ryggja*). Ein uppskrift frá 1914-15 hefur navnið: *Uppi við Tjarnir millum Ryggja*, men hefur eisini navnið: *Oman á Bug*. Okkurt bendir tí á at hesar tjarnir hava verið nevndar báði *Vøtnini á Bug* (kanska eisini *Vøtnini í Buginum?* sbr. KR) og *Tjarnir(nar) millum Ryggja*.

1989: Tjarnir millum Ryggja

Steinur Jakup bøkjars (Jakob Bødkers Sten) (strikað) (Velbastað)

Viðm.: “Stor Sten tæt op til Bygdevejen. Færøisk Form: Steinur Jákups bøkjara. Jakob Bødker var Faderen til Amtmandinde —? KR”. Steinurin er beint oman fyri gøtuna til Kirkjubøar, nakað norðan fyri Tjørnina millum Viða. Navnið kom ikki á nakað kort, men málsliga eru tann uppskrivaði og tann “rættaði” formurin báðir áhugaverdir.

Tjødnu mellem veja (kort: *viða*,

listi: *veja*) (strikað) = tjørnin millum vega (Velbastað)

Viðm.: “Færøsk Form: tjørnin millum vega – ligger mellem Vejene. Meget ubetydelig.” Tað rætta navnið man (sum KR eisini heldur) vera *Tjørnin millum Vega*.

1990: Tjørnin millum Viða

Aaien a Klaatgil > Kloggils Á (Hesti)

Viðm.: “Konjektur af Hammershaimb: “klov(i) = kløft; vg assimileret til gg – (og gil). Formen “kartografiseret” Kortini rættar KR ekki gg til vg á kortinum frá 1901. Jóan Chr. Poulsen (1947: 185) skrifvar í staðarnøvnum í Hesti “Kloygil (Kloyggjgil)” og setur navnið í samband við staðarnavnið *Kluft*, sum er har á leið. 1901: Kloggils Á
1943: Áin á Kloygil
1990: Kloygil

Aaien a Stævn > Stevná (Hesti)

Viðm.: “Hedder áin vestur á stevn – stevni = stævn. Formen kartografiseret. KR”. Jóan Chr. Poulsen (1947: 189) nevnið í staðarnøvnum í Hesti ekki navnið á ánni, men hevur bara staðarnavnið *Stevn* og sigur at tað helst eitur so tí tað líkist stevni, t.d. á báti. Vit síggja at tað kartografiseraða navnið *Stevná* er bliðið standandi á seinri kortum. Áin sær út til at hava verið nevnd *Áin* (vestur) á *Stevn*.
1901-1943-1990: Stevná

[1896]

Aaen i Braaanshedli > Bráðanshellu Á (Havn)

Viðm.: “Rette Form er áin í —; “kartografiseret”. KR formoder en Oprindelse i Forbindelse med bráður = hastig. Men sikker Oplysning haves ikke.” Vit síggja at KR skrifvar *-hellu* og ekki *-helli*, sum uppmátarin (hesin munur hoyrist ekki í suðurstreymoyarmáli). Í roynd og veru er einki helli, og møguliga er talan tí um kvennkynsorðið *hella*. Ávísingarliðið inniheldur møguliga sagnorðið *bráa* ‘glinsa, skyggja’ í nútíðar

lýsingarhátti, t.e. **Bráandishella* og **Áin á Bráandishellu* > *Áin á Bráanshellu*.

1901: Bráðanshellu Á

1943-1989: Áin í Bráanshelli

Vatna Skara > Vatnaskarðs Tjarnir (Hoyvík)

Viðm.: “5 Vandhuller. Den af Maaleren givne Form er en Stump (Gen. Plur.). Rette Form er Tjarnirnar (Pl. af tjørn) á Vatnaskarði = Vandhullerne paa Skaret med Søerne – altsaa en Tautologi. Formen er her gjort lidt mere kartografisk (med Bifald af Hammershaimb).” Navnið hjá uppmátaranum (*Vatna Skara* = Vatnaskarðar?) skal helst skiljast sum navnið á økinum og ekki tjarnunum og nýtist tí ekki at vera ein stytting (Stump). Nevnist nú vanligu *Á Vatnaskørðum* og við yngri (sekunderum) hvørfalsformi í fleirtali *Vatnaskarðar*. J. H. Schrøter skrifvar “inne á Vatnaskäre” (Weyhe, 2007a: 25), og eintalsformurin *Vatnaskarð* kann hava verið upprunaligur. Gøtan millum Havnina og Kaldbaksfjørð hevur gingið tann vegin.
1901: Vatnaskarðs Tjarnir
1943-1989: Vatnaskarðstjarnir

Fossen aaa Aaa(r)stui (r sett inn í lista hjá KR) > *Áarstíggja Fossur* (Norðradali)

Viðm.: “Stien gaar paa Sned ned langs Aaen og Fossen. Formen kartografiseret.” Tað er merkisvert at KR velur fleirtalsformin *stíggja* og ekki eintalsformin *stígs*. Navnið hevur verið *Fossin á Áarstíg*, men formurin hjá KR hevur fingið innivist á seinri kortum.

1901: Áarstíggja Fossur

1943-1989: Áarstíggjafossur

Tjødnen a Stuien (listi: *Tjødnen a stíen*) (strikað) = tjørnin á stígum (Nólsoy)
Viðm.: “Altfor ubetydelig”. Tað rætta navnið er *Tjørnin á Stígum*. *Stígarnir* eru hamrarnir uppi yvir Høsmøl.

Tjødna Fagrardal (strikað) = tjørnin í fagra dali (Sundi)
Viðm.: “Ubetydelig”. Í staðin kom *Fagridalur* (rættað frá *Fagrardal*, t.e. *Fagradalur*) á kortið. Skriftformurin hjá uppmáttaranum man umboða navnaformin *Tjørnin á Fagradal*.
1901-1943-1989: Fagridalur

Aajen Svarta > Svartá (Kollafirði)
Viðm.: KR broytir navnið uttan viðmerking.
1901: Svartá
1943-1994: Áin Svarta

Aanasvorto > Svartá (Kvívík)
Viðm.: KR broytir navnið uttan viðmerking.
1901-1943: Svartá
1988: Áin Svarta

Vatnini upa paa Myrena (strikað) = vøtnini upp á mýrunum (Kvívík-Vestmanna)
Viðm.: “Opkaldte efter Mýrarnar. Formen er temmelig ukartografisk, men fornemmeligst er Navnet ikke til at placere; der kan bødes paa Ikkeoptagelsen ved Placeringen af Navnet Mýrarnar.” *Mýrarnar* eru eitt størri øki, og helst hava vøtnini verið nevnd *Vøtnini uppi á Mýrunum*. Er í dag vatnbygging, men á kortinum frá 1943 eru tvey vøtn har umframt smærri tjarnir.
1901-1943-1991: Mýrarnar

Paa Fjorden > Á Fjørð (Vestmanna)
Viðm.: “Formen er kjedelig med sin Præposition, men kan ej undgaaes; hedder ogsaa Oyrnabakki (Genitiv Pluralis af oyri) efter Oplysning til KR. Den grammatisk rigtige Form vilde være “á firði (firi)””; muligt kan derfor Oprindelsen være fjøra = lav Strandbred, altsaa á fjør[u] (Hammershaimb)”. Teir ið hava sett nøvn á kortini, hava valt at tolka navnið sum “fjørður”, við hvønnfalsformi í staðin fyri hvørjumfall, heldur enn sum “fjøra”.
1901-1943-1988: á/Á Fjørð

Aaen Schvarte > Svartá (Streymnesi)
Viðm.: KR broytir navnið uttan viðmerking.
1901-1943: Svartá

Aain Schvarte > Svartá (Saksun)
Viðm.: KR broytir navnið uttan viðmerking.
1901-1943: Svartá
1991: Áin Svarta

[1897]

Kvannaennerne (strikað) = hvannaennirni (Lamba)
Viðm.: “af hvonn og enni – Arealet for lille og Navnet for stort!” Hesi ennini eru norðan fyri Lambaregn.
1990: Hvannarennini

Uppi Avenun (strikað) = uppi í áunum (Lamba)
Viðm.: “Dal. Ej Stednavn; vist = uppi í áunum”. Staðið eitur *Uppi í Áunum*, eisini uppskrivað sum *Áirnar*, og navnið sipar til

áirnar ið koma oman úr Regnabotninum og renna oman í Gjógv.

til Gjovinar (strikað) (Skálabotni)

Viðm.: “Slette, flad Strækning oven for jvoen. Rimeligvis = á gjáirnar – Sletten fører til den store Gjov; men lidet fremtrædende og Navnet for uhandeligt.” Kom tí ikki á kort. Staðið eitur í 3. útg. av kortunum *Í Gjómunum*, upprunaliga *Gjómunnin*, og sipar til ovara enda (munnan) á Øksnagjógv.

1990: Í Gjómunum

Aajen stora > *Stóra* (Leirvík)

Viðm.: KR broytir navnið uttan viðmerking. Sambært Fjallstein (2011: 34) nevna leirvíkingar hana *Víká*. Er úti á Vík.

1901-1943: Stóra

1994: Áin Stóra

Aaensvørte > *Svartá* (Fuglafirði)

Viðm.: KR broytir navnið uttan viðmerking.

1901-1943: Svartá

1994: Áin Svarta

Nord vid Aa (strikað) (Eiði)

Viðm.: “Vandløb. = norð[ur] við á – kan ikke være Navnet paa Aaen!” *Norður við Á* er navnið á einum størri øki, og áin verður nevnd *Áin norður(i) við Á*.

1992: Áin norðuri við Á

Vyvdekjelde > *Keldan vívda*

(Oyндarfirði)

Viðm.: “flere Analogier; = den indviede K.” Her sæst at KR velur formin við eftirsettum lýsingarorði, sum hann eisini kennir aðrastaðni frá. Formurin *vívda* (< *vígda*)

er í samsvari við úttaluna av hesum nøvn-um.

1901: Keldan vívda

1943-1992: Keldan Vígda

Djønnaoddon (strikað) (Mykinesi)

Viðm.: “= gjógvin [Maaler har Akkusativ gjónna] á oddum [Dat. Pl. af oddi]. Ubetydlig.” KR velur í staðin *Oddarnir*, sum er fjallarøðin eystan fyri Knúk, og tað sama gera tey yngru kortini. Skriftformurin umboðar hvønnfalsform av navninum *Gjógvin á Oddum*, og gjógvin er norðantil har eysturi í Oddunum.

1901-1943-1988: Oddarnir.

Flæsen à Sjatlabouli > *Skjatlabóls Fles* (Gásadali)

Viðm.: “Konjektur KR: Samme Oprindelse som Skjatlá – her er meget vanskelige Strømforhold!. Men hvad saa ból? Navnet “kartografiseret”. Navnið inniheldur staðarnavnið *Hjallaból*, sum er navn á einum bóli í økinum *Á Hjalla*, uppi á landi inn av flesini. Tann skriftfesti formurin umboðar tí navnið *Flesin á Hjallabóli*. Vit síggja at tann kartografiseraði formurin er vorðin standandi á seinri kortum (í eintali og fleirtali).

1901: Skjatlabóls Fles

1943: Hjallabólsfles

1989: Hjallabólsflesjar

Aain ui Munna (strikað) = áin í munna (Gásadali)

Viðm.: Navnið er strikað uttan viðmerking, víst verður bara til navnið *Munnin* (navn á einum størri øki) og sagt at *munni* = Munding. Hetta er áin ið rennur úr Hvilvtkinnavatni í Reipsá, og hon eitur í 3.

útg. (1989) *Guldringsáin*, men það navnið er sbrt. uppskrift hjá Mikkjali á Ryggi ungt navn, brúkt sum ýti á fiskimiði, og sipar til eina sögn.

Aain Jøkla (strikað) = Jøklá (Bø)

Viðm.: KR broytir navnið til samansettan form og setur það í samband við orðið *jökil*, men tekur það ekki við við grundgevingini: “ubetydelig og Plads mangler”. Í skriftforminum sær “Jøkla” út sum eitt eftirsett lýsingarorð, men það gevur neyvan mein-ing (kundi verið upprunligt *Jøklaá* > *Jøklá*?). Við tí formi sum navnið fekk í 3. útg. (1989), og sum finst hjá Hammershaimb, sær “í Jøklum” út sum økisnavn, og orðið *jökil* kemur fyri í staðarnøvnum, m.a. *Jøkladalur* oman fyri Víkar.
1989: Áin í Jøklum

Aaajin/Aajin Svarta > *Svartá* (Seyrvági)

Viðm.: KR broytir navnið uttan viðmerking.
1901-1943: Svartá
1987: Áin Svarta

Uppa i Dalur (strikað) = upp í dali (Seyrvági)

Viðm.: “Ukartografisk Fællesnavn – markeret af Stóra”. Stóra, ið rennur oman í bygdina sunnanífrá, kemur úr hesum dalinum. Einki kort nevnir dalin við navni. Í onkrari uppskrift eitur hann *Uppi i Dalinum*.

Holsenauer = Halsur á navunum eller Lign. (skrivað á kortið) > *Navarhálsur* (Miðvági)

Viðm.: KR hevur ongar viðmerkingar í sínum lista, men hevur skrivað viðmerking

á kortið, har hann heldur navnið vera *Hálsur á navunum* (ótyðiligt) ella okkurt tilíkt. Hann hevur eisini navnið “Navuren”, sum hann á kortinum heldur vera *Navarnar*, men í listanum normaliserar til *Navarurð* (og setur á kortið 1901). Vit síggja at hann tolkar navnaformin hjá uppmáttaranum (*Holsenauer*) sum “Hálsur á navunum” el. tíl. og “kartografiserar” til *Navarhálsur*. Í 3. útg. (1989) er navnið fatað øðrvísi. Plássið er í erva á *Ritunøvu*, og inn frá tí er *Ritudalshálsur*.

1901-1943: Navarhálsur
1989: Hálsanavir

Gjegven aa Ridedæal > *Ritudals Gjógv* (Miðvági)

Viðm.: KR broytir navnið uttan viðmerking. Á seinri kortum (2. og 3. útg.) er navnið broytt til *Gjógvin á Kjølimum* (sí næsta navn). Á kortinum 1901 vóru Ritudals Gjógv og Kjølsgjógv hvør sín gjógv, ávikavist norðan og sunnan fyri Kjøl, t.e. Kjølur var ímillum gjáirnar, og Ritudalur var norðanfyri. Kortið 1943 ger ta broyting at strika *Ritudals Gjógv* og nevnir hana *Gjógvin á Kjølimum* (og hevur einki navn á teirri syðru gjønni). Sama ger 3. útg. (1989).

1901: Ritudals Gjógv
1943-1989: Gjógvin á Kjølimum

Djønna aa Kjølen = gjógvin á kjøli > *Kjølsgjógv* (Miðvági)

Viðm.: KR sigur: “jeg har tilladt mig at “kartografisere” Navnet (Maaleren har Akkusativ med Artikel).” Tó at KR broytti til *Kjølsgjógv*, kom á kortinum at standa *Kjølgjógv*. Í 2. og 3. útg. er navnið broytt aftur til *Gjógvin á Kjølimum* og sett á ta

gjónna, sum í 1901 nevndist *Ritudals Gjógv* (*Gjógvin á Ritudal*). Norðan fyri gjónna er Ritudalur, og sunnanfyri er Kjølur (í 3. útg. er *Kjølur* fluttur suður um ta syðru gjónna).

1901: Kjølsgjógv

1943-1989: Gjógvin á Kjølunum

Daliluitla (strikað) = dalurin lítli (Miðvági)

Viðm.: “Ubetydelig”. Hetta er lítill dalur norðan fyri Gjónna á Skálanum. Sí næsta navn.

Djønna ui Skaalanum = gjógvin í skálanum > *Skálagjógv* (Miðvági)

Viðm.: KR sigur at “(Maaleren har Akkusativ med Artikel af) gjógvin í skálanum”, og vísir so til viðmerkingina til *Kjølsgjógv* (sí frammanfyri), t.e. at hann hevur loyvt sær at “kartografisera” navnið. *Skáli* sipar møguliga til ‘lítið hús, smáttu burtur frá húsum’ (sbr. navnið *Úti við Húsið* nakað eystari). Í 3. útg. er fyrisetingin broytt til *á*.

1901-1943: Skálagjógv

1989: Gjógvin á Skálanum

Elven udenfor Krovarhejt (strikað) (Miðvági)

Viðm.: Navnið er útstrikað uttan viðmerking, helst tí tað verður roknað sum ókartografiskt (= *Áin uttan fyri Kráarheyggj*?). Í staðin kom *Kráarheygur* við (í 1989: *Kráarheyggjur*). KR broytir *Krovarhejt* > *Kráarheygur* og viðmerkir: “(Gen. Vaagøudtale krowa, af krógv. Her er nu ikke nogen, det jeg har seet; men der har vist været! KR”. *Áin* verður í 3. útg. (1989) nevnd *Botnáin* (dalurin hon

rennur ígjøgnum, eitur *Botnur*).

1989: Botnáin

Elven nordenfor Tungen (strikað) = áin norðanfyri tungu (Miðvági)

Viðm.: Navnið er útstrikað við viðmerkingini “ukartografisk!”. Á kortinum frá 1989 eitur hon *Tunguáin*. *Tungan* er navnið á økinum millum hana og *Ána á Flatum* (sí næsta navn).

1989: Tunguáin

Elven søndenfor Tungen (strikað) = áin sunnanfyri tungu (Miðvági)

Viðm.: KR vísir til viðmerkingina “ukartografisk!” til navnið beint frammanundan. Á kortinum frá 1989 eitur hon *Áin á Flatum* (økið hon rennur ígjøgnum, eitur *Á Flatum*).

1988: Áin á Flatum

Aain vi Einring (strikað) = áin við einring (Miðvági)

Viðm.: Navnið er útstrikað við viðmerkingini “Ubetydelig”. Á kortinum kom at standa økisnavnið *Einringur*. Í 3. útg. (1989) eitur økið eisini *Einringur*, men áin ber nú navnið *Áin Einrenda*. Báði KR og Hammershaimb seta navnið í samband við “eini s. = enebær”. Seinra lið møguliga upprunaliga **ryggur*, t.e. **Einiryggur*.

1989: Áin Einrenda

Djegvan ui Lui (strikað) = gjógvin í líð (Miðvági)

Viðm.: Navnið er útstrikað við viðmerkingini “ubetydelig, og Navnet uheldigt”. Í 3. útg. (1989) stendur *Gjóin í Líð*, sum helst átti at verið *Gjógvin í Líð* (úttalað *Gjønni Líð*). Økið har gjógvin er (fram við

Seyrvágsvatni/Leitisvatni), eitur á kortinum (1989) *Norði í Líð*.
1989: Gjóin í Líð

Gjegven à Styen (strikað) = gjógvin á stígin[i] (Sandavági)

Viðm.: Navnið er útstrikað við viðmerk-
ingini “Plads mangler”. Eitur annars
Gjógvin á Stígum, og har er plássíð *Stígar*,
Uppi á Stígum, og “tá ið farið varð í Eyst-
aruskor, varð farið inn á Stígar” (Petersen
& Heinesen, 2010: 108, 114).

Aain Markenar > Marknará (Sandavági)

Viðm.: KR sigur um áanna: “Danner ikke
Haugeskjel”. Áin er í Slættaneshaga og er
í dag ikki mark millum hagar, men man
einaferð í tíðini hava verið okkurt slag av
marki. Petersen & Heinesen (2010: 102)
siga: “Fyrr í tíðini vóru tvey seyðamark á
Slættanesi, eitt heiman fyri áanna og eitt
uttan fyri áanna.”

1901-1943: Marknará

1988: Áin Markna

Gil á Fuglabrekkene = gilið á fugla-
brekku > *Fuglabrekku Gil* (Sandavági)

Djil à Fuglabrigv > Fuglabrekku Gil
(Sandavági)

Fuglabrekken (strikað)

Fuglabrigv (strikað)

Viðm.: “Kartografiseret af KR”. Ein upp-
mátari skrivur *Gil á Fuglabrekkene*, ein
annar *Djil à Fuglabrigv* (staðið røkkur inn
á tvær sektiónir við hvør sínum uppmátara,
og annar uppgevvur eisini navnið *Fugla-
brekken* og hin *Fuglabrigv*, sum KR strik-
ar). Petersen & Heinesen (2010: 88-89):
Fuglabrekka, *Gjótan á Fuglabrekku* (“Er
mark millum Oyrargjógv og Rákarhaga”).

1901: Fuglabrekku Gil

1943: Fuglabrekkugil

1988: Gjótan á Fuglabrekku

Djegv við (listin: *við*) *Reinsende* =
gjógvin við reynsenda > *Reynsenda*
Gjógv (Sandavági)

Viðm.: KR broytir navnið uttan viðmerk-
ing. Navnið tykist hava verið *Gjógvin við*
Reynsenda, men Petersen & Heinesen
(2010: 89) og kortini hava bara formin
Reynsendagjógv. Gjógvin er við sunnara
enda á *Reynnum* í Oyrargjáarhaga.

1901: Reynsenda Gjógv

1943-1988: Reynsendagjógv

Aain paa Dalen (strikað) (Sandavági)

Viðm.: KR strikar navnið uttan viðmerk-
ing. Áin kemur úr Smillidali og rennur í
sjógv við Fútaklett (sí Petersen & Heine-
sen, 2010: 73).

1988: Áin á Dal

Tangen à Skor > Skoratangi (Kirkju)

Viðm.: “Navnet “kartografiseret””. Skorin
er beint innanfyri.

1901-1943: Skoratangi

1994: Skorartangi

Iverydal > Dalen for Vesten (*Yvir í Dal*)
(Svínoy)

Aain i Iverydal (strikað) = áin yvir í dal
(Svínoy)

Viðm.: KR strikar áarnavnið við viðmerk-
ingini “Plads mangler”, men setur í staðin
dalsnavnið á donskum og føroyskum:
Dalen for Vesten (*Yvir í Dal*).

1994: Áin yvir í Dal

Úti under Skaara (strikað) = úti undir skorum (Svínoy)

Viðm.: “ubetydelig og Navnet ukartografisk”. Matras (1932): *Úti undir Skor*. Er norðantil á Svínoyarvík.

1994: Úti undir Skor

Uppi Dæal (strikað) = upp í dal (Viðareiði)

Viðm.: “Ej Stednavn”. Matras (1932): *Uppi í Dal*. Er dalurin norður frá bygdini.

1994: Uppi í Dal

[1898]

Op i Dalur (strikað) (Múla)

Viðm.: KR strikar navnið uttan viðmerking. Er dalurin upp frá bygdini.

1994: Uppi í Dal

Skar bitle Drung > Billudrongsskarð (Hvannasundi)

Viðm.: “Konjektur af KR (tiltraadt af Jon Heinesen)”. Meiningin er at KR hevur gjørt rætting (konjektur) eftir at hava ráðfært seg við JH. Navnið hevur í 3. útg. (1996) fingið sama form sum tað uppmátarin uppgav, *Skarð Billudrong*, við “ognarhvønnfalli”, har sum 2. útg. (1943) valdi “ognarhvørsfall”, meðan 1. útg. valdi at “kartografisera” til samanseting. Er skarð millum Hvannasund og Viðvík.

1901: Billudrongsskarð

1943: Skarð Billudrongs

1996: Skarð Billudrong

Norrare Dæal á Strond > Svartidalur (Strond)

Svartadæal > Svartidalur (Strond)

Viðm.: Hetta er sami dalur, sum ber hvør sítt heiti á tveimum ymiskum sektiðnum, og KR velur uttan viðmerking *Svartidalur*. Í 3. útg. (1996) eitur dalurin *Norðuri á Dal*, meðan *Svartidalur* er ovari. Skriftformurin hjá uppmátaranum skal móguliga skiljast sum “Norðari Dalur á Strond”.

1901-1943: Svartidalur

1996: Norðuri á Dal

Aaen norden for Strond (strikað) = áin norðanfyri Strond (Strond)

Viðm.: KR strikar navnið við grundgevingini “For langt Navn”. Hetta er áin í tí norðara dalinum í Strandarhaga, sum á tí gamla kortinum nevndist *Svartidalur*, men á tí nýggja kortinum eitur *Norðuri á Dal* (í mótsetning til *Uppi á Dal*, har *Stóra* rennur).

1996: Norðara Á

Aaajin uji Djupe (strikað) = áin í djúpi (Norðoyri)

Viðm.: KR strikar navnið uttan viðmerking. Staðið sum áin rennur ígjøgnum, eitur *Djúp(ið)* og er lýst sum “lægð niðuri uppi á bakkanum” (Matras 1932: 90). Har er eisini *Gjógvin í Djúpi*. Er á suðurendanum á Norðoyrarhaga.

1991: Áin í Djúpi

Johan Jakobsen (strikað) (Kunoy)

Viðm.: “I den givne Form meningsløst. Maaske = Jóan Jákups (med underforstaaet) Bjerg, Urð eller Lignende?” Uppmátarin sær út til at hava misskilt navnaformin, og KR strikar navnið. Matras (1932: 285): *Tangi Jóan-Jákupsar*, í 3. útg. (1994) við *sa*-eftirfesti.

1994: Tangi Jóan Jákupsa

Skæri a Stakjen = skarðið á stakki >
Staksskarð (Kunoy)

Viðm.: „kartografiseret” af KR”. Vit síggja at longu í 2. útg. (1943) er navnið broytt aftur. Í 1. útg. (1901) stóð *Staksskarð* sunnan fyri Stakkin (millum Norði í Dal og Gjóardal, sum á tí nýggja kortinum eitur *Hálsur*), men er á tí nýggja kortinum flutt norður um Stakkin (millum Norði í Dal og Ytstadal), og “stakkur er her sikkert en firkantet Forhøjning ved Skaaret” (Matras 1932: 264).

1901: Staksskarð

1943-1994: Skarðið á Stakkinum

Suir ui Birgja / Suir i Birgje > *Byrgið*
(Kunoy)

Viðm.: Navnið er á tveimum sektiðnum og skrivað ymiskt. KR broytir navnið, ger tað bundið og strikar hjáorð og fyriseting og viðmerkir at tað er “Haugenavn”. Er navn á haga sunnan fyri Kunoyarbygd. Formurin er óbroyttur á seinri kortútgávu.

1901-1943-1994: Byrgið

Aannenæse (Aæn paa Næsset) = áin í nesi > *Nessá* (Kunoy)

Viðm.: “kartografiseret!” *Nes* er nærnavn fyri *Kunoyarnes* (eisini nevnt *Brattanes*).

1901: Nessá

1943-1996: Áin í Nesi

Uppa (listi: *Uppe*) à *Fossar* (strikað) = uppi á fossum (Haraldssundi)

Uppa (listi: *Uppe*) à *Skare* (strikað) = uppi á skarði (Haraldssundi)

Viðm.: Hesi bæði nøvnini standa saman, og sagt verður um bæði: “1) Ukartogr. 2) Ej Navne”. Tað fyrra, *Uppi á Fossum*, er ikki komið á kort, tað seinra er komið við

á 3. útg. (1996), men í broyttum líki (helst missskilt av uppmátara).

1996: Uppi á Skor

Skar Hols (strikað) = skarðið í hálsi (Trøllanesi)

Viðm.: “Plads mangler, og det har ej Betydning for Kommunikationen.” Her sæst dømi um at tað telur við um staðið hevur týðning í samferðsluhøpi. Er vestast á oynni.

1994: Skarðið á Hálsi

Djegov innan Dæals > *Innandals Gjógv*
(Mikladali)

Viðm.: “Reversionen KR^s. Analogier for Formen!” Hetta man merkja at KR hevur broytt raðfylgjuna av navnlíðunum, og at tann valdi formurin er í samsvari við onnur nøvn. Gjógv er stutt sunnan fyri Mikladal, og “innandals” man merkja ‘innan, t.e. sunnan, fyri Mikladal’. Matras (1932: 122) nevnið gjonna *Úti í Gjógv*. Vit síggja at broytingin hjá KR er blivin standandi á seinri kortum.

1901: Innandals Gjógv

1943-1994: Innandalsgjógv

Djegov við Hovadæalsløjte (strikað)
(Mikladali)

Viðm.: Á kortið hjá uppmátaranum skrivar KR at úttalan er “Höwa”. Í listanum strikar hann navnið uttan viðmerking. Navnið er *Gjógvinn við Hovadalsleiti*, á korti í 3. útg. (1994) er *Hovadalsleiti* við. Nakar **Hovadalur* er ikki kendur í dag, men forliðið er lýsingarorðið **hóvur*, norr. *hór*, síðuformur til *háur*, norr. *hár*.

1994: Hovadalsleiti

Djegov við Aaa > Áargjóta (Mikladali)

Viðm.: Frá Hammershaimb hefur KR fingið at vita at tað eitur “gjótan við á”, og hann “kartografiserar” navnið samsvarandi tí. T.e. navnaformur hjá uppmátara er *Gjógvin við Á*, hjá Hammershaimb *Gjótan við Á*. Sí næsta navn.

1901-1943: Áargjóta

1994: Gjótan heimi við Á

Við Aaa (strikað) = við á (Húsum-Mikladali)

Viðm.: “Vandløb. Uheldigt som Vandløbs-navn”. Uppmátarin fatar navnið sum áar-navn, og tað heldur KR ikki ber til. Tað er komið við í 3. útg og tá sum navn á einum øki. Her gongur markið millum Húsar og Mikladal vestanfyri, og áin stutt norðan fyri markið eitur *Keldáin*.

1994: Heimi við Á

Djegovan ui Kvasserne (strikað) (Húsum)

Viðm.: KR skrivar beinleiðis á kortið: “Nej, Hvassennagil” og rættar *Kvasserne* til *Hvassenni*. Á tí hondteknaða kortinum er hetta navnið “Gjógvin í Hvassenni” sett ovast í *Hvassennagili*, men bara hetta seinra kom á kortið (sí næsta navn).

Kvassanadjil > Hvassenni Gil (Húsum)

Viðm.: *Hvassenni* er vestantil á Kalsoynni, undir Bláskorum, og har er *Hvassennagil* (har eru í roynd og veru fleiri gil, men navnið stendur við eitt teirra). Forliðið *Hvassenna-* bendir á *Hvassenni* er fleirtals-orð.

1901: Hvassenni Gil

1943-1994: Hvassennagil

Djegovan ui Miardalstinde (strikað) = miðjardals gjógv (Húsum)

Viðm.: KR strikar navnið, men hann hefur kortini “kartografiserað” tað (tó uttan at taka “tind” við). *Gjógvin í Miðardalstindi* er ovast í Miðardali, uppi undir Miðardals-tindi.

Aain ui Miardæal (strikað) = miðardals á (Húsum)

Viðm.: KR strikar navnið, men “kartografiserar” tað tó, og í 3. útg. kom tað við í “kartografiseraðum” líki. Skriftformurin hjá uppmátaranum má lesast sum *Áin í Miðardal*, men Matras (1932: 59) hefur *Miðardalsá*. Sambært Matras (1932: 87) er dalsnavnið upprunaliga **Miðaldalur*, “hvor det første *l* er blevet *r* ved dissimilation”.

1994: Miðardalsá

[1899]

Hettjen á Bergje > Heyggjur á Bergi (Skopun)

Viðm.: Helst hava heimildarmenninir sagt *Heyggin á Bergi*. *Heyggjurin* er í erva uppi yvir Lírabergi á vestursíðuni á Sandoyinni. Her góðtekur KR eitt “ókartografiskt” navn.

1901-1943: Heyggjur á Bergi

1997: Heyggjurin á Bergi

Tjødnen áa Fjadli > Tjørnin á Fjalli (Sandi)

Viðm.: “Er ganske lille, men ligger paa et markeret Sted, i N-S Sadel, i Ø-V Vand-skjel.” Tjørnin er í Fjalshaga, og “fjall” sipar til fjallið ið røkkur norðan úr Skop-

unarhaga og suður í Klivaløkshaga (á báðum endum er navnið *Endin*). Her góðtekur KR eitt “ókartografískt” navn.

1901-1943-1997: Tjørnin á Fjalli

Tigvan áa Rensendi = Tuen paa Enden af Reynet > *Túgván á Reynsenda* (Sandi)

Viðm.: Her góðtekur KR eitt “ókartografískt” navn. Hvørki nakað Reyn ella nakar Reynsendi er nevnt í uppskriftum úr Fjalshaga.

1901-1943-1997: Túgván á Reynsenda

Tigvan ui Rust = Tuen paa Fjeldsidens Runding > *Túgván í Rust* (Sandi)

Viðm.: Her góðtekur KR eitt “ókartografískt” navn. Eingin Rust sæst vera nevnd í uppskriftum her á leiðini.

1901-1943-1997: Túgván í Rust

Tjøden ui Helmansdey (strikað) (Sandi)

Viðm.: “vist af hel, hvoraf hel[jar]maður = en “Dødens Kandidat”, og stígur, altsaa = tjørnin í helmannsstíg[i]. Ubetydelig og Plads mangler.” Uppskriftir hava annars báði *í* og *við* sum fyriseting, og yngri uppskriftir hava *Hilmans-*.

1996: Tjørnin í Hilmansstíggj

Lovmatjøden > *Lómatjørn* (Sandi)

Viðm.: “Søen ej større end [Tjørnin í Hilmansstíggj (beint frammanundan)] – men navnet mindre!” Vit síggja her at KR velur at taka atlit at navnalongd fram um stódd á staðnum. Hann strikaði tað langa *Tjørnin í Hilmansstíggj*, men tekur *Lómatjørn* við sjálvvt um tann tjørnin er líka lítil.

1901-1943-1996: Lómatjørn

Hejmara (listi: -e) *Vatnsøyraheyggur* (listi: -heygur), *Innare Vatnsøyraheygur* > *Vatnsøyrar Heygar* (Sandi)

Viðm.: “For ubetydelige til begge at optages; men maaskee, naar de slaaes sammen?” So varð gjørt, og navnið kom við á kort í 1. og 2. útg., men ikki í 3. útg. (1997). Heyggjarnir eru við *Vatnsøyri*, sum er norðast í Sandsvatni. Har eru eisini *Vatnsøyrará* og *Vatnsøyrarhólmur*.

1901: Vatnsøyrar Heygar

1943: Vatnsøyrarheygar

Heyggjur Michla (strikað) = heyggjurin mikli (Skálavík)

Viðm.: “men altfor lidet markeret til det mægtige Navn.” Er við gøtuna millum Skálavík og Húsavík.

1997: Heyggjurin Mikli

Aaajin uji Rattum > *Rættá* (Skálavík)

Viðm.: KR broytir navnið uttan viðmerking. *Í Rættum* er navn á einum øki við Lítlavatn, og 3. útg. (1997) nevnr *Fossin í Rættum*, men nevnr hesa longu ána, ið tekur seg upp langt norðanfyri, *Áin í Tróndardalslíð*. Møguliga hevur áin verið nevnd *Áin í Rættum* longri suðuri og *Áin í Tróndardalslíð* longri norðuri.

1901-1943: Rættá

1997: Áin í Tróndardalslíð

Hetlan ui Djupadæal (strikað) = hellan í djúpadali (Skarvanesi)

Viðm.: “Plads mangler; derhos ubetydelig”.

1997: Hellan undir Djúpadali

Djonna ini vi Støvur = gjógvin inni við stöður > *Støðugjógv* (Skarvanesi)
Viðm.: “Kartografiseret af KR; Maaler har (Akkusativ af) gjógvin inni við stöður.” Tann kartografiseraði formurin hjá KR er blivin standandi á kortunum, men hefur tó í 3. útg. fingið bundnan form. Er í bakkanum norðan fyri bygdina.
1901-1943: Støðugjógv
1997: Støðugjógvin

Djegvan ui heimaste Hetlur (strikað) = gjógvin í heimastu hellu (Skarvanesi)
Viðm.: “Navnet for stort, Gjovent for lille”. 3. útg. (1997) hefur bara *Heimastahella*, sum er hellan í fjøruni sunnan fyri bygdina.
1997: Heimastahella

Aana ui Djoufædli = áin í gjófelli > *Birgisá* (Skarvanesi)
Viðm.: KR sigur ána vera “øvre Løb af [Birgisá]”, sum verður tikin framum, helst tí tað navnið er styttri. *Áin í Gjófelli* kemur ongantíð á kort, bara *Byrgisá*. *Gjófelli* er fjallið norðan fyri ána, og áin rennur gjøgnum *Gjónna í Gjófelli*, sum er komin við á kortið (1997). Sunnan fyri ána í neðra er *Byrgishamar*. Har man “byrgi” hava verið.
1901-1943: Birgisá
1997: Byrgisá

Ini Bo > *Inni í Bugi* (Húsavík)
Viðm.: Vit síggja at KR varðveitir tað “ókartografiska” navnið. Í staðarnøvnum koma báðir formarnir *bogur* og *bugur* fyri, og hetta staðið nevnist *Inni í Bog*, so sum uppmátarin eisini hefur hoyrt tað. Har eru eisini *Áin í Bog* og *Heyggjarnir í Bog*.

1901-1943: *Inni í Bugi*
1997: *Inni í Bog*

Heimari Tvøralsheddjur, Innari do > *Tvørháls Heyggjar* (Húsavík)
Viðm.: Her velur KR at sláa tvey long nøvn saman í eitt og seta tað í fleirtali. 3. útg. (1997) tekur bara annan heyggjin (tann innara) við og nevnir hann í eintali. KR tolkar forliðið *Tvørals-* sum *Tvørháls-*, men nakar **Tvørhálsur* er ikki kendur.
1901: *Tvørháls Heyggjar*
1943: *Tvørhálsheyggjar*
1997: *Tvøralsheyggjar*

Ini mitlen Loknar > *Millum Lakna* (Húsavík)
Viðm.: “(lakna Gen. Plur. af) løk = Bæk – jfr. millum Vatna.” Navnið kom ikki við á kortið í 3. útg. (1997), men harafturímóti *Loknabrugvin*. Við eru eisini nøvnini *Leiti* og *Innaraleiti* (vestan fyri bygdina), og *Millum Lokna(r)* má óivað tolkast sum **Millum Leitna*.
1901: *Millum Lakna*
1943: *Millum Lokna*

Upi a Skæari (strikað) = uppi á skarði (Húsavík)
Viðm.: “Uegentligt Stednavn”. Tikið við í 3. útg. við fyrisetingini “í”. Oman úr Skarði kemur *Kvíggjagilsá*, og hagin ber í dag navnið *Skarðið*.
1997: *Uppi í Skarði*

Vatn ui Vatnsdæal > *Vatnsdals Vatn* (Skarvanesi)
Viðm.: Hetta er eitt av fleiri nøvnum sum KR sigur eru “Opkaldt efter sig selv”. Hann gevur tí samansettan form, men í 3.

útg. hefur það fingið upprunaformin aftur.
1901: Vatnsdals Vatn
1943: Vatnsdalsvatn
1997: Vatnið í Vatnsdal

Tang (listi: *Tangen*) *ui Ondesbarm* > *Tangin við Áanadalsbarm* (Húsavík)
Viðm.: “Tang” á kortinum er í listanum hjá navnakantórinum broytt til “Tangen”. KR sigur at navnið “Optages skjøndt ukartografisk, paa Grund af Tang i Ondesbarm”, og vísir til kortið hjá Born. Hann sigur seg eisini hava endurgjört formin “Áanadalsbarmur Gen. Plur. m. Art. af Á = Aa”. Kortið hjá Born frá 1795 (sí Clementsen 1992) hefur “Tang i Ondesbarm”. *Ándalsbarmur* er bugurin norðan fyri tangan, og norðan fyri barmin er *Ándalshøvd* og *Ándalsrók*. Nakar **Ándalur* er ikki kendur, men dalurin omanfyri eitur *Kjarrdalur*, og úr honum koma fleiri smáar áir.
1901: Tangin við Áanadalsbarm
1943: Tangin við Áannadalsbarm
1997: Tangin við Ándalsbarm

Hetla under Skarbirgi > *Skarðbirgis Hella* (Skúgvoy)
Viðm.: “Kartografiseret af KR; skarð + birgi (Biform af berg)”. Andreassen (1988: 198) hefur *Skarðbergshella* og sigur at það er “Hellan undir Skarðbergi”, og suður eystur frá henni er *Flesin undir Skarðbergi*. Omanfyri er *Skarðberg*, og inn í bergið sker *Skarð* seg. Einkí verður sagt um nakað “byrgi”, og óvist er um upprunin er *Skarðberg* ella *Skarðbyrgi*. Tann “kartografiseraði” formurin er varðveittur á kortum og hjá Andreassen. Tað er vert at

leggja merki til at Andreassen brúkar tann ókartografiseraða formin ‘hellan undir Skarðbergi’ (sum svarar til navnið hjá uppmátaranum) sum “forklárning” til það kartografiseraða navnið.
1901: Skarðbirgis Hella
1943: Skarðbyrgishella
1996: Skarðbergshella

Under Slidernun (strikað) > *Ostatangi* (Skúgvoy)
Viðm.: Uttan grundgeving vrakar KR fyrir setingarnavnið til fyrimun fyri *Ostatanga*. Tað fyrra skal helst uppfatast sum “Undir Slitunum”, sum man sipa til støðini *Heimara Slit* og *Vestara Slit* (“Fleygasessir. Ógvuliga ringir at sita í, einki fótafesti og lítið og einki at sita á”, sigur Andreassen, 1988: 193). *Ostatangi* er har undir. Uppmátarin hefur bara það fyrra navnið, og óvist er hvaðani KR hefur fingið navnið *Ostatangi*, sum hann setur í staðin og sigur um: “Af ostur = Ost?”
1901-1943-1996: *Ostatangi*

Nord uy Skorur (strikað) = norð[ur] í skorur (Skúgvoy)
Viðm.: KR strikar navnið við grundgevingini “Uegentligt Stednavn og Plads mangler”. *Norðri í Skorur* er brattlendi út móti sjónum við Hæl norðast á oynni. Har eru m.a. *Ovaruskorar*, *Niðaruskorar*, *Arvaskor*, *Seyðskor*, *Skoragjógv* og *Skora-byrgi*, og økið í erva nevnist *Norðri á Skorur*.
1996: *Ovaru Skorar*, *Niðaru Skorar*

Noran ferí Halen (strikað) = norðanfyri hæl (Skúgvoy)

Heiman ferí Halen (strikað) = heimanfyri hæl (Skúgvoy)

Viðm. til bæði nøvnini: “Plads mangler”.

Hælur kom á kortið.

1901-1943-1996: *Hælur*

Norderapøtlen (strikað) = ? norður á bölli (Skúgvoy)

Viðm.: Hóast KR strikar navnið, sigur hann at tað “bør søges optaget”, men kortini kom tað ikki við, kanska tí hann hevur verið í iva um formin. Staðið eitur *Norðuri á Pøllum* og er navn á einum reiðiliga stórum øki norðan fyri bygdina. FO lýsir *pallur* k. sum ‘lítill slætti í bergi, stutt og breið rók, stallur’. Andreassen (1988: 157) brúkar navnið í kvennkyni: “Pallirnar byrja har heimi (...) og ganga norður móti Garðinum á Hæddini. Tær eru í tveimum, nevndar Heimaru Pallir og Norðaru Pallir.” Har er eisini *Oksapallur(in)*, sum er lýstur sum “Slætti niðast á helluni. (...) Har bar til at leiða oksar oman, ið skuldu latast av oynni. Har vórðu teir bundnir og koyrdir í bát” (op.cit.).

1996: *Á Pøllum*

Up ay Bodtn (strikað) = upp_(i) á botn_(i) (Skúgvoy)

Up ay Fjadl (strikað) = upp_i á fjall_i (Skúgvoy)

Ind ay Dal (strikað) = inn_i á dal_i (Skúgvoy)

Viðm.: Hesi trý nøvnini, sum standa saman, strikar KR við viðmerkingini “ej egentlige Stednavne” (endingar eru settar aftrat við smáari lækkaðari skrift). Tvey teirra eru komin við í 3. útg. Løgin er

skrivimátin “ay” (= *i* ella *á?*), sum eisini sæst í øðrum nøvnum hjá sama uppmátara, sí niðanfyri).

1996: *Botnur*

1996: *Ovarafjall, Niðarafjall*

1996: *Inni í Dal*

Vandsdal > Vatnsdalur (Skúgvoy)

Vanddalsvatn (strikað) = vatnsdals vatn (Skúgvoy)

Vanddalsaa > Vatnsdals Á (Skúgvoy)

Viðm.: Hesi trý nøvn standa saman. KR strikar vatnið við viðm.: “opkaldt efter sig selv!”. 3. útg. (1996) nevnr dalin og vatnið, men ikki áanna har uppi (longri niðuri eitur hon *Áldarsá < Árdalsá*).

1901: *Vatnsdalur, Vatnsdals Á, Áardals Á*

1943: *Vatnsdalur, Vatnsdalsá, Áardalsá*

1996: *Vatnsdalur, Vatnsdalsvatn, Áldarsá*

Up ay Heienun > Heiðarnar (Skúgvoy)

Viðm. hjá KR: “heiði – optages, da det er et ret betydeligt Areal, i kartografiseret Form.” Økið *Uppi í Heiðunum* er í haganum sunnan fyri bygdina.

1901-1943: *Heiðarnar*

1996: *Uppi í Heiðum*

Up ay Reine (strikað) = uppi á reyni (Skúgvoy)

Viðm.: “Ej markeret”. Andreassen (1988: 213) nevnr tað *Uppi á Reyni*; har stendur *Reynavarði* el. *Stórivarði*, og endin á brekkuni eitur *Reynsendin*. Øki í haganum oman fyri bygdina.

1996: *Reynini*

Up ay Skorane > Skorarnar (Skúgvoy)

Viðm.: KR vísir til viðmerking sína til navnið *Heiðarnar* (t.e.: skal við tí tað er

eitt stórt øki, men í kartografiseraðum formi). Andreassen (1988: 211) nevnir tað *Skorin*, *Uppi á Skor* og lýsir tað sum “Allur slættin norð at gjáunum”, t.e. syðst vestantil á oynni.

1901-1943: Skorarnar

1996: Skorin

Syd a Holm (Ud ay Tangi) (strikað) (Skúgvoy)

Viðm.: Uppmátarin nevnir tvey nøvn á sama plássi, annað í parantes. KR strikar bæði út við hesi grundgeving: “Begge (Fælles-) Navne lige ukartografiske /-grafisable, maa derfor udgaa, desværre.” (Her vísir hann til “Syd a Holm” hjá Born). Andreassen (1988: 177) sigur “*Tangin*, *Úti á Tanga*: Sker við syðra bøgardin, leyst frá landi. Her er røtt innanfyri, á øllum vatni, men kyrt má vera, er tað á fjøru.” Formurin hjá Born (Clementsén 1992) kundi bent á at staðið einuferð hevur hitið *Suðuri á Hólmi*.

1996: Úti á Tanga

Gjegven ui Kramarakjalke (strikað) = gjógvin í kr...(udt. kræa)marakjálka (Lítlu Dímun)

Viðm. hjá KR: “1) ubetydeligt, 2) ukartografisk. Kr?mari = Kræmmer, kjálki = Kæbe. Meningen?”

Kramarakjálki sigst annars hava navn eftir manni eyknevndur *Kramarin* (nevndur í táttaørindi sum J. H. Schrøter hevur uppskrivað).

1997: Gjógvin í Kramarakjálka

Kjeldan ui Sørenar Tigve (strikað) =

keldan í ...(?)...túgvu (Lítlu Dímun)

Viðm.: “Bør optages som Øens eneste

Vandsted; men Navnet er uanbringeligt paa den ringe Plads.” Á kortinum 1901 kom bara at standa “Kilde”.

1997: Keldan í Sørinartúgvu.

Jogvun Lytla > Gjógvin lítla (Sandvík)

Viðm.: Er norðast á Suðuroynni.

1901: Gjógvin lítla

1943-1997: Gjógvin Lítla

Jogvun Stovra > Gjógvin stóra (Sandvík)

Viðm.: Er norðast á Suðuroynni.

1901: Gjógvin stóra

1943-1997: Gjógvin Stóra

Niare Skriustattur; Ovare Skriustattur > Skriðustattir (Sandvík)

Viðm.: KR slær tvey long nøvn saman í eitt uttan nakra viðmerking. Eru eystan fyri Gjóinna Stóru norðast á oynni.

1901-1943: Skriðustattir

1997: Stattarnir

ui Skaalun > Skálar (Hvalba)

1901-1943-1997: Skálar

ui Gjljun > Giljar (Hvalba)

1901-1943-1997: Giljar

aa Houlun > Hólar (Hvalba)

1901-1943-1997: Hólar

aa Hamri > Hamar (Hvalba)

1901-1943-1997: Hamar

vi Krogv > við Krógv (Hvalba)

1901-1943-1997: við/Við Krógv

Jogvan ui Hødda > Høddagjógv

(Hvalba)

Viðm.: “Navnet kartografiseret af KR”.
 “Høvdin” er ekki uppskrivað sum navn,
 men man sipa til tað vestasta á Grímsfjalli.
 1901: Høddagjógv
 1943: Høvdagjógv
 1997: Gjógvin í Høvda

Millum Bergleypanar (strikað) (Hvalba)
 Viðm.: “= bergleypana millum – Plads
 mangler – leypur maa her have en særlig
 Betydning – som jeg ikke kjender.” Er
 merkt at vera í berginum sunnantil í
 Grímsfjalli.
 1997: Bergleypanir

vi Toftir > Toftir (Hvalba)
 1901-1943-1997: Toftir

aa Heggji > Heygur (Hvalba)
 Viðm.: “Dels paa Grund af Analogier, dels
 efter Lex. fær. [t.e. Lexicon Færoense]
 vælges Formen imod Maaler og Landt.”
 Møguliga roynir KR her at grundgeva fyrri
 at vraka skerptan form.
 1901-1943: Heygur
 1997: Heyggjur

vi Nest > við Neyst (Hvalba)
 1901-1943-1997: við/Við Neyst

Gjegven i Geideskor > Geitaskora Gjógv
 (Hvalba-Trøngisvági)
 Viðm.: “Navnet kartografiseret af KR – det
 kan blive svært nok at placere endda!”
 Gjógvin er mark har vesturi millum
 Hvalba og Trøngisvág, og *Geituskor* er á
 kortinum frá 1997 sunnan fyrri gjónna (er
 í uppskrift eisini skrivað *Geitaskor*). Tann
 uppskrivaði formurin *Geide-* skal helst
 lesast sum *Geitu-* (til kortið í 1997 sögdu

heimildarmenn í Hvalba *Geitu-*, heimildar-
 menn í Trøngisvági *Geita-*).
 1901: Geitaskora Gjógv
 1943: Geitaskoragjógv
 1997: Gjógvin í Geituskor

Vatnsdalur / Vandsdæalur > Vatnsdalur
 (Hvalba)

Vatnsdalsaa / Vands- > Vatnsdals Á
Vatnsdalsvatn / Vands- (strikað)

Viðm. til vatnsnavnið: “Opkaldt efter sig
 selv; udgaaer, da “á” og “dalur” optages.”
 Annars strikar KR eisini navnið *Djili a*
Borg (“Betragtes som øvre Løb af Vatns-
 dals Á”).

1901: Vatnsdalur, Vatnsdals Á

1943: Vatnsdalur, Vatnsdalsá

1997: Vatnsdalur, Vatnsdalsá, Vatnsdals-
 vatn

Luitle Tippet, Stoura Tippet > Typpið
(Tvøroyri)

Viðm.: Tvey nøvn sligin saman í eitt uttan
 viðmerking.

1901: Typpið

ui Heyginum > Heygar (Tvøroyri)

Viðm.: Fyriseting verður strikað og navnið
 sett í hvørfall. Her er navnið *Í Heiðunum*
 misskilt.

1901-1943: Heygar

1998: Heiðarnar

Skørane, er vist = skørðini > *Hálsskørð*
 (Trøngisvági)

Vestareholsskæar = vestara hálsskarð

Uttareholsskæar = uttara do

Viðm.: KR sigur at tað fyrst skrivaða navnið
 “Skørane er vist = skørðini, refererende
 sig til Vestareholsskæar, Uttareholsskæar.

Jeg slaaer dem sammen for Pladsens Skyld.” *Hálsskørð* stóð á kortinum í 1. og 2. útg., men ikki í 3. útg., har í staðin navnið *Kolskarð* er komið við. Seinri uppskriftir kennast ikki við *Háls-*, men skriva *Kálvsskørð* (útt. *Kálsskørð*), *uttara* og *vestara*, og eisini *Skørðini*. Navnið er helst *Kolskørð* (el. *Kolskarð*), stutt niðanfyrri er navnið *Kol*.

1901-1943: *Hálsskørð*

1998: *Kolskarð*

ui Siratoftun > *Syðrutoftir* (Trøngisvági)

1901-1943: *Syðrutoftir*

1998: *Syðratoftir*

Uren á Steinen = urðin á steini >

Steinsurð (Froðba)

Viðm.: “kartografiseret af KR”. *Urðin á Steininum* er norðantil undir Kambhaga, og út fyri henni er sker ið eitur *Steinurin út fyri Urðini*. Tey eita sostatt hvørt eftir øðrum.

1901-1943: *Steinsurð*

1998: *Urðin á Steininum*

Gjegven Stoura > *Gjógvin stóra* (Froðba)

Viðm.: Er í Kambhaga.

1901: *Gjógvin stóra*

1943-1998: *Gjógvin Stóra*

Gjegven ui Handaragara = g. í handara garði > *Handaragarðs Gjógv* (Froðba)

Viðm.: “Formen kartografiseret”. Er í Kambhaga.

1901: *Handaragarðs Gjógv*

1943: *Handaragarðsgjógv*

1998: *Gjógvin í Handaragarði*

aa Hamri > *Hamar* (Froðba)

Viðm.: “Kunde optages som den mest isolerede Del af Bygden. Kartografiseringen i Analogi med alibi”. Hetta var tann einasti av býlingunum í Froðba sum slapp við á kortið, men KR broytir fyriset-ingarnavn til hvørfalsform og vísir harvið at tað kemur undir hugtakið “kartografisering”.

1901-1943: *Hamar*

1998: *Á Hamri*

Høje Klovninger, Famién Klovninger = klovningur, høgi, Fámjins > *Klovningar* (Ørðavík)

Viðm.: KR slær bæði nøvn saman við fleirtalsformi og setur navnið ímillum báðar “klovningar”. Høgiklovningur er eystan fyri fjallið *Nón* (1998: *Nónfjall*), Fámjins-klovningur er eystan fyri *Ørðaskarð*.

1901-1943: *Klovningar*

1998: *Høgiklovningur, Fámjinsklovningur*

Tansjen ui Næs = tangin við nes > *Nesstangi* (Ørðavík)

Viðm.: “kartografiseret”. Tangin er norðantil á *Nesinum* innan fyri *Tjaldavík*.

1901: *Nesstangi*

1943: *Nestangi*

1998: *Tangin í Nesi*

ui Haadni > *Hornið* (Fámjin)

1901-1943: *Hornið*

aa Tajin > *Teigar* (Fámjin)

1901-1943: *Teigar*

1997: *Á Teigum*

Drengjen uyi Middagsskar(d) (*d* sett inn í lista) > *Middagsskarðs Drangur* (Fámjin)

Viðm.: “Kartografiseret af KR. “Drengen” er meget synlig rundt omkring fra.” Navnið er *Drangurin í Middagsskarði*, skarðið er sólarmerki. Á kortinum frá 1998 er bara navnið á skarðinum og ekki dranginum, helst av plásstroti.

1901: Middagsskarðs Drangur

1943: Middagsskarðsdrangur

1998: Middagsskarð

Vestare Grauthæðs, Uttare Grauthæðs = dansk Grydhøje, vestari, uttari > *Grótheyggjar* (Hovi)

Viðm.: KR slær bæði növnini saman og gevur tí fleirtalsform.

1901-1943: Grótheyggjar

1998: Vestari Grótheyggjur, Uttari Grótheyggjur

Hovs Hødda eller *Høddaberg* (listi: *Hødda-*) > *Høddaberg* (Hovi)

Flesin aa Hovs Hødda > *Høddabergs Fles* (Hovi)

Viðm.: *Høvdaberg* og *Hovshøvdi* eru fataði sum tvey növn á sama staði (nærnavn hjá hovbingum er annars *Høvdin*). KR velur navnið *Høddaberg* fram um *Hovshøvdi* við viðmerkingini “Formen valgt af Plads-hensyn for at kunne skrive Navnet iland” (óvíst hvussu tað skal skiljast). Born 1795: *Høddebergs Fles* (Clementsén 1992).

1901: Høddabergs Fles

1943-1998: Høvdabergsfles

ui Trøum > *Traðir* (Hovi)

Viðm.: “Plur. af trøð (Maaler har í med Dativ).”

1901-1943: Traðir

1998: Í Trøðini

vi Gærð > *við Gærð* (Hovi)

1901-1943-1998: við/Við Garð

undir Hamrum > *Hamrar* (Hovi)

1901-1943: Hamrar

aa Brekka (strikað) = á Brekku (Hovi)

Viðm.: “Plads mangler”.

1943: Brekku

1998: Á Brekku

aa Brigv > *á Brúgv* (Hovi)

1901-1943-1998: á/Á Brúgv

uj Eystrum > *i Eystrum* (Porkeri)

1901-1943-1998: í/Í Eystrum

uj Niagørun > *Niðagarðar* (Porkeri)

Viðm.: “i Forbindelse med niður”. Hesin býlingur verður vanligi nevndur “Í Nøgrum” (uppfatað sum samandráttur av *Nýagørðum*).

1901: Niðagarðar

1943: Nýagarðar

uj Gørun (strikað) = í gørðum ell. garðar (Porkeri)

Viðm.: “Plads mangler, men kan slaaes sammen med Niðagarðar.” Hetta er navnið *Í Gjørðum* sum er vorðið misskilt.

1943-1998: Gjørðar

vi Aa (strikað) = við Á (Porkeri)

Viðm.: “Plads mangler, er Byens Kjærne.”

1998: Við Á

uj Bøkken > *Bakkar* (Porkeri)

Viðm.: “Maaler har í bøkum (Dativ Plur.)”

1901-1943: Bakkar

Vadna ui Tindarlui / Vatn uji Tindalui > Tindalíðar Vatn (Vági)

Viðm.: Tveir uppmáttarar hava navnið. KR: “Den kartografiserede Form kan vist bedre placeres.” Svabo nevnið tað í 1781-82 “Vatni uj Tindaluj” (1959: 1350), Forchhammer (1826) nevnið tað “Tyndalevatn”, Schrøter sigur “Vatne j Tindalye (eller Tindalye Vatn)”, og líðina undir Borgarknappi nevnið hann “Tindalye” (Weyhe, 2007a: 19).

1901: Tindalíðar Vatn

1943: Ovastavatn (Tindalíðarvatn)

1998: Vatnið í Tindalíð

Martnaskard > Marknarskarð (Vági)

Djogven uji Martnarskard > Marknarskarðs Gjógv (Vági)

Viðm.: Marknarskarð er skarð vestur móti eggini á markinum millum Botnhaga og Gjógvaráfjall, og gjógvin er í berginum niðanfyri.

1901: Marknarskarðs Gjógv

1943: Marknarskarðsgjógv

1998: Gjógvin í Marknarskarði

Aaajin ui Dæal = áin í dali > Dalá (Sumba)

Viðm.: “kartografiseret af KR”. Dalurin nevnið *Úti í Dal*.

1901: Dalá

1943-1998: Áin í Dal

Tindur aaa Holmskorarfjall (listi: *-fjall*) = *Tindur á Hólmskora Fjalli > Tindur* (Sumba)

Viðm.: “For Pladsens Skyld maa Navnet afkortet.” Tindurin er tað hægsta á Hólmskorarfjalli, ið er navn á fjallinum á Hólms-

skorum, ið eru skorar nevndar eftir Baglhólmi.

1901-1943: Tindur

1998: Tindurin

under Hamre > Hamar (Sumba)

1901-1943: Hamar

1998: Undir Hamri

ui Hørg > i Hørg (Sumba)

Viðm.: “= afrundet, græsgroet Forhøjning (her Dativ = Nom.)”

1901: í Hørg

1943-1998: Hørg

Stovraaa ell. Kvyggjaa > Stórá (Sumba)

Viðm.: “almindeligt Stórá, sjældnere Kvyggjá.” KR velur tað styttra og, sum hann sigur, vanligara navnið, og leggur dent á at hitt er varðveitt í býlingsnavninum (sí næsta navn). Í 3. útg. (1998) er Kvíggjá ein lítil á sum rennur fram við býlinginum Við Kvíggjá í Stórá.

1901-1943-1998: Stórá

vid Kvyggjaa > við Kvíggjá (Sumba)

1901-1943-1998: við/Við Kvíggjá

Óprentaðar keldur:

Staðarnavnasavnið á Føroyamálsdeildini, Fróðskaparsetur Føroya.

Bókmentir:

Andreassen, Petur. 1988: *Skúvoyar søga 2*. Skúvoy: Forlagið Snati.

Clementsén, Ólavur: Born kapteynur. *Fjurtandi september* nr. 2-8, 1992.

Eggert, Birgit. 2013: Præpositionsnavne på Læsø. Í: Hansen, Hougaard & Widell (red.): 14.

- Møde om Udforskningen af Dansk Sprog, Aarhus Universitet 11.-12. oktober 2012.* Århus.
- Fjallstein, Martin. 2011: *Leirvíkar bygdarsøga* 4. Leirvík.
- FO = *Føroysk orðabók*. Tórshavn: Føroya Fróðskaparfelag.
- Forchhammer, G. 1826: *Færøernes geognostiske Beskaffenhed*. Det Kgl. Danske Videnskaberne Selskabs naturvidenskabelige Afhandlinger. Kjøbenhavn: 161-206.
- Føroyar. Topografiskt kort 1:20.000*. 3. útg. 1987-1998. Geodætisk Institut / Kort og Matrikelstyrelsen. København. 1. útg. 1901, 2. útg. 1943.
- Johansen, Anfinnur, Turið Sigurðardóttir & Tóta Árnadóttir (ritstj.). 2012: *Eivindaródn. Greinar 1979-2011*. Tórshavn: Fróðskapur.
- Knudsen, Gunnar: Præpositioner i bornholmske Bebyggelsesnavne. *Studier tilegnede Verner Dahlerup paa femoghalvfjerdsdaarsdagen den 31. Oktober 1934*. Tillægsbind til Sprog og Kultur 3 og Danske Folkemaal 8. 1934: 25-33. Aarhus – København.
- Matras, Chr. 1932: *Stednavne paa de færøske Nordøroyar*. Kjøbenhavn.
- . 1963: Fjallið Mikla, Áin í Dal, Millum Fjarða and Urð Mans. *Early English and Norse Studies presented to Hugh Smith* ed. by A. Brown and P. Foote. London:141-149.
- Nilsson, Jan. 1986: *Relation och namn. Två kapitel om nordiska prepositionsnamn och liknande ortnamnskonstruktioner*. Umeå Studies in the Humanities 78. Stockholm: Almqvist & Wixell.
- Pamp, Bengt. 1988: *Ortnamnen i Sverige*. Femte upplagan. Studentlitteratur, Lund.
- Poulsen, Jóan Chr. 1947: *Hestsøga*. Tórshavn: Felagið Varðin.
- Svabo, J. C. 1959: *Indberetninger fra en Reise i Færøe 1781 og 1782*. Udgivet af N. Djurhuus. Selskabet til Udgivelse af færøske Kildeskrifter og Studier. København.
- Taxationsprotokol 1873*. Kjøbenhavn. Ljósprent: Tórshavn 1973.
- Weyhe, Eivind. 2007a: Rafn, Schrøter og føroysk staðanøvn. *Varðin* 74: 7-38. Endurpr. í Johansen et al., 2012.
- . 2007b: Staðanøvnini á teimum fyrstu máli-borðsbløðunum. *Varðin* 74: 135-158. Endurpr. í Johansen et al., 2012.
- . 2008: *Skúvanes, Skúvisnøs, Nøsin* ella *Vesturi í Nøs*. *Fróðskaparrit* 56: 121-127. Endurpr. í Johansen et al., 2012.
- . 2015: Meira um *heltn* í føroyskum staðarnøvnum. *Fróðskaparrit* 62: 14-19. DOI: <http://dx.doi.org/10.18602/fsj.v62i0.24>